

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ ТЕМАТИЧНИМ ЗМІСТОМ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКОМОВНІЙ ПРЕСІ

Аналізуються тематичні змісти, зафіксовані для різних фразеологічних одиниць на різних фразеологічних рівнях. На матеріалі німецької преси та фразеологічних словників отримано результати, які дозволяють простежити сучасні особливості вживання фразеологічних одиниць з відповідним тематичним змістом у пресі. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю отримання нових даних про тематичні змісти і фразеологічні одиниці, які охоплюють ці змісти у сучасній німецькій пресі.

Ключові слова: фразеологічна одиниця, фразеологічний рівень, тематичний зміст, хі-квадрат, коефіцієнт взаємної спряженості.

Анализируются тематические содержания, зафиксированные для различных фразеологических единиц на разных фразеологических уровнях. На материале немецкой прессы и фразеологических словарей получены результаты, позволяющие проследить современные особенности употребления соответствующих фразеологических единиц с соответствующим тематическим содержанием в прессе. Актуальность исследования обусловлена необходимостью получения новых данных о тематических содержаниях и фразеологических единицах, охватывающих эти содержания в современной немецкой прессе.

Ключевые слова: фразеологическая единица, фразеологический уровень, тематическое содержание, хи-квадрат, коэффициент взаимной сопряженности.

The article deals with topical contexts fixed for different phraseological units at different phraseological levels. Results which allow to check modern peculiarities of use of phraseological units with corresponding thematic content in press are received on material of German press and phraseological dictionaries. Actuality of investigation is determined by necessity of receiving new data about thematic contents and phraseological units, which cover these contents in modern German press.

Key words: phraseological unit, phraseological level, thematic content, chi-square, coefficient of agreement.

Кожна мова насичена різноманітними фразеологічними одиницями, а тому спостерігається інтенсивне вивчення фразеологічного складу мови. Фразеологія як новостворена лінгвістична дисципліна продовжує розвиватися і привертати увагу багатьох дослідників, оскільки фразеологічні одиниці активно функціонують у мові для вираження різних змістів. По відношенню до розвитку фразеологічної системи потрібно зазначити, що фразеологія тієї чи іншої мови постійно поповнюється. Її скарбниця збагачується одиницями за рахунок як первинних утворень, так і фразеологічної деривації, тобто шляхом новоутворень на основі наявних фразеологізмів. Вивченню цієї проблеми присвячена монографія С. Денисенко «Фразоутворення у німецькій мові». Тут показано механізм утворення номінативних одиниць, що спричиняє активне поширення фразеологічного складу мови [6, с. 22]. У цьому відношенні потрібно вказати на сферу фразеології у широкому та вузькому значеннях. Сферу фразеології у широкому розумінні утворюють фразеологізми, які проявляють такі властивості, як полілексемність і сталість. Полілексемним Гаральд Бургер називає такий фразеологізм, який складається більше ніж з одного слова, а сталим – фразеологізм, який відомий саме у певній комбінації слів, який, подібно до слова, вживаний у мовній спільноті (пор. [12, с. 14]). Про сферу фразеології у вузькому значенні можна говорити, на думку автора, коли до двох згаданих вище властивостей додається ще ідеоматичність. Під цим розуміється, що «шляхом синтаксичної та семантичної регулярності сполучень компоненти утворюють такі одиниці, які не можна повністю розтлумачити. Через що цей клас фразеологізмів утворює сфери ідіомів». Результатом таких вивчень стало складання різних фразеологічних словників як у вітчизняній, так і в німецькій германістиці. У німецькій германістиці особливо можна відмітити словник „Wörter und Wendungen. Wörterbuch zum deutschen Sprachgebrauch“, виданий Е. Агріколою за участю Г. Гернера та Р.Кюфнер [11, с. 21], а в українській – «Німецько-український фразеологічний словник» у двох томах за редакцією І.І.Гаврися, Пророченка О.П. (див. [4, с. 251]). Очевидно, що для складання фразеологічних словників необхідно виконувати цілий ряд завдань, до яких, зокрема, належить розкриття внутрішнього механізму з'єднання компонентів, виявлення змін, що відбуваються у фразеологічній сполучуваності слів, аналіз одиниць фразеологічного складу, що передбачає вивчення їх структури, відтворюваності, визначення обсягу фразеології і типової класифікації фразеологізмів, дослідження характеру і властивостей значення фразеологізмів, вивчення функціонування фразеологізмів, інвентаризація фразеологізмів та ін. [1, с. 27]. Вольфганг Фляйшер звертає увагу на те, що відповідно до певних потреб і поставлених питань раціональним і бажаним є, наприклад, упорядкування фразеологізмів у словниках за тематичними групами, багатозначними

внаслідок подвійного кодування багатьох фразеологізмів [13, с. 203]. Виходячи з цього, логічним буде здійснення класифікації фразеологічних одиниць (скорочено ФО) за тематичними групами.

Отже, очевидна необхідність дослідження функціонального аспекту мови: «Функціональний аспект мови у сучасній лінгвістиці залишається на першому плані у зв'язку з розвитком таких напрямків, як соціолінгвістика, прагмалінгвістика та текстова лінгвістика» [9, с.83]. У цьому відношенні текстова лінгвістика відкриває нові шляхи для дослідження фразеологічних одиниць, тому в даному аспекті можна глибше пізнати функціонально-стилістичну здатність цих лінгвістичних знаків і для фразеологічних сполучень особливо важливо аналізувати їх функціональну здатність не лише в контексті, й у тексті» (пор. [10, с. 248]). Як відомо, текст є основою і джерелом якісного аналізу мови. Вважається, що існує п'ять функціональних стилів: художній, публіцистичний, науковий, офіційно-діловий і науковий (пор. [7, с.39]).

На нашу думку, для аналізу сучасної німецької мови особливої уваги заслуговує німецькомовна преса, оскільки за своїм змістом вона відображає найсучаснішу мову, містить «масові популярні політичні тексти, що впливають на актуальні загальнополітичні процеси оперативним документальним відображенням, заснованих на їх ідейно-політичному осмисленні і емоційно вираженій оцінці» [3, с. 148-149]. Солідаризуючись із цією думкою, для аналізу фразеологічних одиниць ми використали сучасні тексти німецького журналу „Der Spiegel“, що є інформаційним політичним журналом у Німеччині, створеним у 1947 році у Гамбурзі. На сьогоднішній день його тираж нараховує 1,1 мільйона екземплярів. У цьому журналі існують різноманітні рубрики, які висвітлюють події у галузі політики, економіки, науки, культури і спорту в Німеччині та світі. Оскільки журнал „Der Spiegel“ містить різні тематичні сфери, то доцільно дослідити тематичний зміст фразеологічних одиниць, які використовуються в текстах цього журналу.

Відповідно, **актуальність** дослідження зумовлена:

1) потребою отримання нових даних про тематичний зміст і фразеологічні одиниці, які охоплюють цей зміст, у сучасній німецькій пресі і, відповідно, 2) необхідністю укладання нового німецько-українського фразеологічного словника за тематичними групами, враховуючи актуальність значень фразеологічних одиниць та їх відтінків.

Об'єктом і матеріалом дослідження є фразеологічні одиниці сучасного німецького журналу „Der Spiegel“, «Німецько-український фразеологічний словник» за редакцією І. Г. Гаврися, О. П. Пророченко (містить 30000 фразеологічних одиниць), словник „Duden – Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten. Idiomatisches Wörterbuch der deutschen Sprache“ (містить понад 10000 виразів, словосполучень і приказок), «Немецко-русский фразеологический словарь» за редакцією Л. Е. Біновича (містить 15 000 фразеологічних одиниць). У подальшому для уникнення повторень нумеруватимемо «Німецько-український фразеологічний словник» під редакцією І. Г. Гаврися, О. П. Пророченко як словник 1, словник „Duden – Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten. Idiomatisches Wörterbuch der deutschen Sprache“ – як словник 2, «Немецко-русский фразеологический словарь» за редакцією Л. Е. Біновича – як словник 3.

У цій розвідці ми ставимо собі за мету на основі згаданих вище словників проаналізувати особливості вживання фразеологічних одиниць за тематичним змістом у журналі „Der Spiegel“.

Очевидний є факт, що тематичні сфери або тематичні змісти зумовлюють використання фразеологізмів. У попередньому дослідженні вже наголошувалася, що фразеологічні одиниці можуть бути багатозначними, тобто охоплювати кілька тематик на різних фразеологічних рівнях (пор. [5, с.122]). Ці тематики тісно пов'язані з тематичними сферами. Одна й та ж сама фразеологічна одиниця (скорочено ФО) може вживатися у різних тематичних сферах, а, отже, і з різним тематичним змістом. Тому для кращого пояснення ФО введемо поняття **тематичний зміст**. Отже, **тематичний зміст** – це сприйняття ФО людиною. За допомогою тематичного змісту можна охарактеризувати явища природи, фізичний та психологічний стан людини, оцінити розумові здібності людини та ін. Застосування певного фразеологізму в контексті дозволяє читачу краще зрозуміти зміст викладеної думки, поглибити свої знання в певній галузі. Тематичний зміст може бути пов'язаний з певним **фразеологічним рівнем**, який представлений у словнику як значення фразеологічної одиниці. Це дозволяє характеризувати значення 1 як фразеологічний рівень 1, значення 2 як фразеологічний рівень 2 і т.д.

В. В. Левицький зазначає, що в дослідженнях на основі словника можна використовувати один або кілька словників (див. [7, с. 59] і далі). Однак при використанні кількох словників можуть виникати проблеми, пов'язані з тим, що у різних словниках спостерігається різна кількість значень одного й того самого слова, через що «при всьому суб'єктивному прагненні дослідника до точності та об'єктивності рівень об'єктивності проведеного аналізу буде знижуватися» (див. [7, с. 60]). Тому доцільно буде використати запропоновану Левицьким процедуру роботи зі словниками, коли дослідник буде

почергово вважати кількістю значень більшу чи меншу величину незалежно від того, в якому словнику воно зафіксовано [7, с. 60]. Пояснюємо ми це тим, що хоча словники і є відображенням системного устрою мови, при складанні словників усе ж присутній суб'єктивний фактор, тому у нашому дослідженні можуть бути випадки, коли певна фразеологічна одиниця може мати неоднакову кількість значень або рівнів, які несуть у собі певний тематичний зміст.

Отже, на основі згаданих вище фразеологічних словників перед нами стоїть **завдання** вивчити, які тематичні групи фразеологізмів зустрічаються в німецькомовній пресі, а саме в журналі „Der Spiegel“.

Оскільки ми свідомі необхідності встановити статистичну достовірність отриманих результатів, вважаємо за доцільне піддати кількісні характеристики відповідній статистичній обробці. У цьому відношенні ефективно застосування формули хі-квадрат та коефіцієнта взаємної спряженості у мовознавчих дослідженнях [7; 8]. Якщо результат обчислення за формулою хі-квадрат становитиме не менше 3,84, то це означатиме, що між досліджуваними величинами встановлений теоретично значимий зв'язок. Якщо сума хі-квадрат становитиме менше 3,84, то зв'язку між величинами не виявлено. Коефіцієнт взаємної спряженості К дозволяє встановити ще й міру такого зв'язку. Коефіцієнт К може коливатися від 0 до +1. Відповідно, чим ближче показник до 1, тим сильнішою буде міра взаємозв'язку між досліджуваними величинами. У нашому випадку статистична обробка отриманих кількісних характеристик за допомогою формули хі-квадрат дозволить встановити наявність чи відсутність теоретично значимого зв'язку між тематичним змістом і вживанням відповідного фразеологічного рівня ФО у рубриках текстів преси, а за допомогою коефіцієнта взаємної спряженості К ми також встановимо міру зв'язку між тематичним змістом і певним фразеологічним рівнем відповідної фразеологічної одиниці. Це дає можливість простежити актуальність позначення різних тематичних змістів тими чи іншими фразеологічними рівнями ФО у пресі, а як результат, встановити тенденції розвитку фразеологічної парадигми у німецькомовній пресі.

Отже, мінімальна значуща сума критерію хі-квадрат при кількості степенів вільності $df=1$ і при похибці $P=0,005$ складає у нашому випадку $\chi^2=3,84$. Коефіцієнт К може коливатися від 0 до +1 (детальніше про відповідні статистичні дослідження див. [6, с. 120–125; 137–138]). Результати даного дослідження вміщені у табл.

Отож, як показує таблиця, у досліджуваному нами журналі „Der Spiegel“ зафіксовано 1000 ФО, які охоплюють 9 тематичних груп, зокрема: «Поведінка, дії по відношенню до об'єкта», «Дії, процеси, рухи та поведінка та результат дії», «Оцінка розумових здібностей людини», «Заперечення дії та її ознаки», «Заподіяння моральних та тілесних ушкоджень», «Вплив на поведінку та розумові здібності людини», «Природний та фізичний стан об'єкта» та «Інші поняття». Нагадаємо, що в попередньому дослідженні на основі фразеологічного словника нами було встановлено 28 тематичних груп фразеологізмів (детальніше див. [5]).

Таблиця

**Класифікація німецьких фразеологізмів
за тематичними групами у журналі „Der Spiegel“**

Тематичні групи фразеологізмів	Фразеологічний рівень тематичної групи				Загальна кількість вживань фразеологічних рівнів ФО з певною тематичною групою
	1	2	3	4	
1. Поведінка та дії по відношенню до об'єкта	527 $\chi^2=0,24$ K=0,04	39 $\chi^2=0,024$ K=0,004			566
2. Дії, процеси, рухи, поведінка та результат дії	124 $\chi^2=10,65$ K=0,10				124
3. Фізичний та	68				68

психологічний стан людини	$\chi^2 = 5,49$ K = 0,074				
4. Оцінка, результат розумових здібностей і розумової діяльності людини	62 $\chi^2 = 109,22$ K = 0,33	31 $\chi^2 = 108,98$ K = 0,33			93
5. Дії, заперечення дії, ознаки її невиконання	57 $\chi^2 = 4,54$ K = 0,067				57
6. Заподіяння тілесних та моральних ушкоджень	44 $\chi^2 = 3,46$ K = 0,058				44
7. Вплив на поведінку та розумові здібності людини	23 $\chi^2 = 1,77$ K = 0,04				23
8. Природний та фізичний стан об'єкта	20 $\chi^2 = 1,53$ K = 0,039				20
9. Інші поняття	5				5
Разом	930	70			1000

Як було зазначено вище, перед нами стояло завдання встановити наявність чи відсутність зв'язку між тематичною групою та фразеологічним рівнем, на якому зафіксована певна тематична група. Мінімальна значуща величина повинна складати хі-квадрат не менше 3,84. Відповідні статистичні підрахунки показали, що взаємозв'язок між тематичним змістом та фразеологічним рівнем встановлено для таких тематичних груп, як «Дії, процеси, рухи та результат її дії», «Фізичний та психологічний стан людини», «Оцінка розумових здібностей людини» та «Заперечення дії та її ознаки».

Для кращого розуміння наведемо приклади вживання фразеологічних одиниць з відповідними тематичними групами:

1) Тематична група «Поведінка, дії по відношенні до об'єкта»:

„Der Finanzminister gibt sich unnachgiebig: Ein weiterer Schuldenschnitt für Griechenland **komme nicht in Frage**, sagte Wolfgang Schäuble vor seiner Reise nach Athen“ [21].

ФО „j-d etwas kommt in Frage“ у словнику 1 фіксується двома значеннями: 1. мова може бути лише про кого-небудь, що-небудь, (für etwas) кого-небудь; 2. що-небудь брати до уваги. З наведеного вище речення видно, що у даному контексті даний фразеологізм вживається на 2-му фразеологічному рівні. У словнику 2 ця фразеологічна одиниця ілюструється як „geeignet sein“; „in Betracht kommen“, у словнику 3 фіксується лише одне значення «приймати до уваги».

Загальна кількість фіксацій для позначеного тематичного змісту «Поведінка, дії по відношенню до об'єкта» становить 566 ФО, що у кількісному відношенні займає перше місце у нашій класифікації фразеологізмів. Як видно із таблиці, фразеологічні одиниці даної тематичної групи представлені на двох фразеологічних рівнях, де не встановлено статистично значимого зв'язку (для 527 одиниць фразеологічного рівня 1 $\chi^2 = 0,24$, K = 0,004, для 39 одиниць фразеологічного рівня 2 $\chi^2 = 0,024$, K = 0,004). Таким чином, отримані статистичні результати свідчать про відсутність зв'язку ФО фразеологічного рівня 1 із тематичним змістом «Поведінка, дії по відношенню до об'єкта» для відповідного висвітлення цього змісту в сучасних текстах німецького журналу „Der Spiegel“;

2) Тематична група «Дії, процеси, рухи та результат її дії»:

• „Abschließend sahen die Experten aus de Maizières Haus schon damals „keine Grundlage gegeben, um eine Entscheidung für eine Serienbeauftragung zu befürworten oder gar zu treffen“ [15].

Словник 1 подає для ФО „eine Entscheidung treffen“ одне значення, тому в даному контексті вживається значення «приймати рішення», зафіксоване лише на фразеологічному рівні 1, словники 2 та 3 не подають цієї ФО;

• „Eine Reaktion wie die des deutschen Regierungssprechers Steffen Seibert, man sei schließlich "nicht mehr im Kalten Krieg", würde Barrosos Sprechern nie über die Lippen kommen“ [16].

ФО *über die Lippen kommen* фіксується у трьох фразеологічних словниках, що подають одне значення. Словник 1 подає значення «говорить, высловлює що-небудь, викривається з чийх-небудь уст». У словнику 2 подається значення „aus jmdm. Ausgesprochen werden“, словник 3 подає значення «навернуться на язык». Як видно, словникові дефініції згаданої вище фразеологічної одиниці збігаються.

Отже, загальна кількість фіксацій для позначення тематичного змісту «Дії, процеси, рухи та результат дії» становить 124, що є другим показником за кількісними характеристиками. Як видно з таблиці, фразеологічні одиниці даної тематичної групи представлені на одному фразеологічному рівні, де встановлено статистично значимий зв'язок (для 124 ФО фразеологічного рівня $\chi^2 = 10,26$, $K=0,10$). Таким чином, отримані статистичні результати дозволяють нам констатувати зв'язок ФО фразеологічного рівня 1 із тематичним змістом «Дії, процеси, рухи та результат її дії» для відповідного висвітлення цього змісту в журналі „Der Spiegel“.

3. Тематична група «Фізичний та психологічний стан людини»:

- „Barack Obama zeigte sich nun weniger ehrlich, dafür aber diplomatischer. Essen kann Spaß machen“ [17].

У словнику 1 ФО „Spaß machen“ фіксується і перекладається на українською мовою як «жартувати», у словнику 2 лише ілюструється застосування цієї фразеологічної одиниці прикладом „du machst/der macht usw. vielleicht Spaß“, у словнику під номером 3 значення вищезгаданої ФО відсутнє;

- „Bagdad - Die Attacken auf die beiden großen irakischen Haftanstalten Abu Ghuraib und Tadschi waren offenbar koordiniert: Militante Sunniten hatten in der Nacht zum Montag Anschläge auf die Gefängnisse verübt und dabei Hunderte Gefangene befreit, mehr als 50 Sicherheitskräfte und Zivilisten kamen ums Leben“ [18].

У словнику 1 ФО „ums Leben kommen“, фіксується зі значенням «загинувати», у словнику 2 фіксується значення „sterben“, у словнику 3 – значення «погибати, умирати».

Отже, загальна кількість фіксацій для позначеного тематичного змісту «Фізичний та психологічний стан людини» становить 68, що є третім за чисельністю змістом у досліджуваній пресі. Як видно з таблиці, фразеологічні одиниці даної тематичної групи представлені на одному фразеологічному рівні, де встановлено статистично значимий зв'язок (для 68 ФО фразеологічного рівня $\chi^2 = 5,66$, $K=0,07$). Отримані статистичні результати дозволяють нам констатувати зв'язок ФО фразеологічного рівня 1 з тематичним змістом «Фізичний та психологічний стан людини» для відповідного висвітлення цього змісту в журналі „Der Spiegel“;

4) Тематична група «Оцінка, результат розумових здібностей і розумової діяльності людини»:

- „Während viele Tepco-Arbeiter mit einem erhöhten Krebsrisiko konfrontiert sind, sieht es für die allgemeine Bevölkerung besser aus. Im Mai kamen die Vereinten Nationen nach einer Untersuchung zum Schluss, dass der AKW-Unfall nicht zu einem Anstieg der Krebsfälle führen wird“ [26].

У словнику 1 для фразеологічної одиниці „zum Schluss kommen“ подаються два значення (1. закінчувати роботу; 2. дійти висновку). Контекстуальне оточення в наведеному реченні показує, що фразеологічна одиниця вживається на другому фразеологічному рівні. У словнику під номером 2 та 3 значення вищезгаданої ФО відсутнє;

- „Nawalny hatte sich in Moskau als Kämpfer für Transparenz in Staatsunternehmen wie Gazprom einen Namen gemacht, und kannte sich gut mit Bilanzen aus“ [27].

ФО „sich einen Namen machen“ у словнику 1 фіксується як «здобути своє ім'я, стати знаменитим, прославитися», у словнику 2 існує значення „berühmt werden“ та у словнику 3 «приобрести имя, известность; стать знаменитим», тобто значення збігаються.

Загальна кількість фіксацій для позначеного тематичного змісту «Оцінка розумових здібностей людини» на двох фразеологічних рівнях становить 93 ФО. Констатуємо, що фразеологічні рівні 1 і 2 демонструють найкращий показник зв'язку досліджуваних величин серед усіх тематичних груп (для 62 фразеологізмів рівня 1 $\chi^2 = 109,22$, $K = 0,33$, для 30 фразеологізмів рівня 2 $\chi^2 = 108,98$, $K = 0,33$.) Отримані статистичні результати дозволяють нам констатувати зв'язок ФО фразеологічного рівня 1 та 2 із тематичним змістом «Оцінка розумових здібностей людини» для відповідного висвітлення цього змісту в сучасному німецькому журналі „Der Spiegel“.

5. Тематична група «Дії, заперечення дії, ознаки її невиконання»:

- „Selbstverständlich sind die Antworten der Kanzlerin in der NSA-Affäre völlig unzureichend, aber immerhin: Sie muss reagieren, denn das Thema hat das Potential, den Ausgang der Bundestagswahl zu beeinflussen. Genau das ist der Grund, warum sich Herr Barroso und Frau Ashton nicht zu Wort melden“ [19].

ФО „*sich zum Wort melden*“ у словнику 1 фіксується у значенні «*просити слова*», у словнику 2 фіксується як „*(in einer Besprechung, Versammlung) anzeigen, daß man etwas sagen möchte*“, у словнику під номером 3 фіксується значення «*попросить слова*».

Загальна кількість фіксацій для тематичного змісту «Дії, заперечення дії, ознаки її невиконання» становить 57, що за чисельним складом займає п'яте місце у нашій класифікації. Як видно з таблиці, фразеологічні одиниці даної тематичної групи представлені на одному фразеологічному рівні, де встановлено статистично значимий зв'язок (для 57 одиниць фразеологічного рівня 1 $\chi^2=4,54$, $K=0,07$). Таким чином, наявний зв'язок ФО фразеологічного рівня 1 із тематичним змістом «Дії, заперечення дії, ознаки її невиконання».

6. Тематична група «Заподіяння моральних та тілесних ушкоджень»:

- „*Der Fraktionsvize der oppositionellen CHP, Akif Hamzacebi, bezeichnete das Gesetzesvorhaben in der Parlamentsdebatte als "Teil der Hexenjagd der Regierung wegen des Gezi-Parks". Der Regierung gehe es darum, Rache zu nehmen und die Gesellschaft weiter zu polarisieren, sagte der Politiker*“ [22].

У словнику 1 фразеологізм „*Rache nehmen an jemandem*“ фіксується як «*помститися кому-небудь*», у словнику 2 – „*sich an jemandem rächen*“, у словнику 3 такий фразеологізм відсутній.

Загальна кількість фіксацій для позначеного тематичного змісту «Заподіяння моральних та тілесних ушкоджень» становить 44, що займає шосте місце у нашій класифікації. Як видно з таблиці, фразеологічні одиниці даної тематичної групи представлені на одному фразеологічному рівні, де не встановлено статистично значимого зв'язку (для 44 одиниць фразеологічного рівня 1 $\chi^2=3,46$, $K=0,006$). Таким чином, отримані статистичні результати свідчать про відсутність зв'язку ФО фразеологічного рівня 1 із тематичним змістом «Заподіяння моральних та тілесних ушкоджень» для відповідного висвітлення цього змісту у текстах сучасного німецького журналу „Der Spiegel“.

7. Тематична група «Вплив на поведінку та розумові здібності людини»:

- „*In intensiven Gesprächen bringt der Experte Bernhard dazu, sich zu öffnen und von seinen Problemen zu erzählen: Wie wenig er anerkannt sei in der Klasse, weil er als Streber gelte. Wie sehr er sich unter Druck gesetzt fühle von den Eltern, die einen guten Schulabschluss von ihm erwarteten*“ [23].

ФО „*j-n unter Druck setzen*“ фіксується у словнику 1 як «*натискати на кого-небудь, примушувати, силувати кого-небудь*», у словнику 2 – „*jemanden bedrängen*“, у словнику 3 – «*оказывать давление, напирать на кого-н.*».

Загальна кількість фіксацій для позначеного тематичного змісту «Вплив на поведінку та розумові здібності людини» становить 23, що займає за кількісними показниками сьоме місце в запропонованій класифікації. Як засвідчує таблиця, фразеологічні одиниці даної тематичної групи представлені на одному фразеологічному рівні, де не встановлено статистично значимого зв'язку (для 23 одиниць фразеологічного рівня 1 $\chi^2=1,77$, $K=0,004$). Таким чином, отримані статистичні результати свідчать про відсутність зв'язку ФО фразеологічного рівня 1 із тематичним змістом «Вплив на поведінку та розумові здібності людини» для відповідного висвітлення цього змісту в сучасному німецькому журналі „Der Spiegel“.

8. Тематична група «Природний та фізичний стан об'єкта»:

- „*Es gibt kaum eine Taverne, Bar, ein Restaurant oder Café in Griechenland, in dem das strikte Anti-Raucher-Gesetz beachtet würde, laut dem das Rauchen an allen geschlossenen öffentlichen Orten verboten ist. Die Worte des früheren griechischen Gesundheitsministers Andreas Loverdos von 2011 - "Die Griechen haben ihre letzte Zigarette drinnen genossen" - sind in Rauch aufgegangen*“ [24].

ФО „*in Rauch und Flammen aufgehen*“ подається у словнику 1 як «*Ізгоріти дощенту, перетворитися в дим*», у словнику 2 – „*in Rauch aufgehen: zunichte werden*“, у словнику 3 ФО „*in Rauch und Flammen aufgehen*“ подається як «*сгореть дотла, обратиться в дим*».

Загальна кількість фіксацій для позначеного тематичного змісту «Природний та фізичний стан об'єкта» становить 20 одиниць, що займає восьме місце у нашій класифікації ФО за тематичними групами. Як видно з таблиці, фразеологічні одиниці даної тематичної групи представлені на одному фразеологічному рівні, де статистично значимого зв'язку не встановлено (для 20 одиниць фразеологічного рівня 1 $\chi^2=1,53$, $K=0,004$). Одержані результати підтверджують зв'язок фразеологічного рівня 1 із тематичним змістом «Природний та фізичний стан об'єкта» для відповідного висвітлення цього змісту у текстах сучасного німецького журналу „Der Spiegel“.

9. Тематична група «Інші поняття»:

- „*In den Portobestimmungen der Deutschen Post steht klipp und klar, dass auch Broschüren, Notenblätter und Landkarten als Büchersendungen anzusehen sind. Hättest du genauer hingeschaut, wäre dir aufgefallen, dass es sich bei dem fraglichen Stapel um eine Partitur handelt: Wagner, Walküre*“ [24].

У словнику 1 ФО „*klipp und klar*“ подається як «коротко і ясно», у словнику 2 – „*unmißverständlich, klar und deutlich*“, у словнику 3 дана ФО відсутня. Через різнорідність змістової природи своїх ФО тематична група «Інші поняття» не аналізувалась на предмет статистично значимого зв'язку між досліджуваними величинами.

Виходячи з результатів проведеного дослідження, можна зробити такі висновки:

1) при дослідженні тематичного змісту фразеологічних одиниць на основі німецькомовної газети „Der Spiegel“ зафіксовано 9 тематичних груп. За кількісними характеристиками домінують такі тематичні групи, як «Поведінка, дії по відношенні до об'єкта», «Дії, процеси, рухи та результат її дії» та «Оцінка, результат розумових здібностей і розумової діяльності людини»;

2) статистичні обчислення хі-квадрат показали теоретично значимий зв'язок між тематичним змістом та фразеологічним рівнем для таких тематичних груп, як «Дії, процеси, рухи та результат її дії», «Фізичний та психологічний стан людини», «Оцінка, результат розумових здібностей і розумової діяльності людини» та «Дії, заперечення дії, ознаки її невиконання»;

3) фразеологічні рівні 1 і 2 демонструють найкращий показник зв'язку з тематичною групою «Оцінка, результат розумових здібностей і розумової діяльності людини». Це дозволяє говорити про те, що в текстах німецького журналу „Der Spiegel“ спостерігається тенденція до вживання фразеологічних одиниць, тематично пов'язаних насамперед з оцінкою і аналізом розумової діяльності осіб у різних сферах суспільного життя;

4) взаємозв'язок між тематичним змістом і фразеологічним рівнем дозволить укласти німецько-український фразеологічний словник за тематичними групами, враховуючи актуальність значень фразеологічних одиниць та їх відтінків, притаманних відповідних фразеологічним рівням.

Отже, обчислювані величини зі статистично значущими результатами у нашій роботі дозволили констатувати актуальність вживання фразеологічних одиниць із тематичним змістом у сучасній німецькомовній пресі. Проте ми свідомі того, що для ґрунтовніших теоретичних узагальнень потрібно залучити ще й інші авторитетні німецькомовні видання преси. Тому дане дослідження лише є поштовхом для подальшого вивчення фразеологічної картини у сучасній німецькій мові.

Список літератури

1. Баран Я. А. Фразеологія: знакові величини / Ярослав Баран, Микола Зимомря, Олег Білоус // Вінниця : Нова книга, 2008. – 255 с.
2. Бинович Л. Э. Немецко-русский фразеологический словарь / Леонид Бинович .– Москва : Аквариум, 1995. – 768с.
3. Брандес М. П. Стилистика современного немецкого языка / Маргарита Брандес .– 2 –изд. испр. и доп. – М. : Рад. шк., 1990. – 220 с.
4. Гаврись В. І. Німецько-український фразеологічний словник / Володимир Гаврись, Ольга Пророченко.– К. : Рад. шк., 1981. – 798 с.
5. Дребет Г. С. Тематичний зміст німецьких фразеологізмів у сучасній німецькій мові / Галина Дребет // Наукові праці Кам'янець-Подільського університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2013. Вип. 32. – С. 120-130.
6. Денисенко С. Н. Фразеобразование в немецком языке / Софья Денисенко.– Львов : «Высш. шк.», 1988. – 198 с.
7. Левицкий В. В. Квантитавные методы в лингвистике / Виктор Левицкий. – Винница : Нова Книга, 2007. – 264 с.
8. Левицкий В. В. Семасиология / Виктор Левицкий.– Винница : Нова Книга, 2006. – 512 с.
9. Розен Е. В. Новые устойчивые фразы и словочетание в немецком языке / Евгения Розен .– М. : Просвещение, 1991. – 187 с.
10. Степанова М. Лексикология современного немецкого языка / Мария Степанова ., Ирина Чернышева // М.,1975 . – 271 с.
11. Agricola E. Wörter und Wendungen. Wörterbuch zum deutschen Sprachgebrauch / hrsg. von Dr. Erhard Agricola unter Mitwirkung von Hebert Görner und Ruth Küfner. – Leipzig : VEB Bibliographisches Institut. – 792 S.
12. Burger H. Phraseologie : Eine Einführung am Beispiel des Deutschen / Harald Burger // Berlin : Erich Schmidt Verlag, 2010. – 236 S.
13. Fleischer W. Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache / Wolfgang Fleischer// 2., durchgesehene und ergänzte Auflage. – Tübingen : Max Niemeyer Verlag, 1997. – 299 S.

14. Drosdowski G., Scholze-Stubenrecht W. Duden – Redewendungen und sprichwoertliche Redensarten .Wörterbuch der deutschen Idiomatik / Günther Drosdowski ., Werner Scholze-Stubenrecht // – Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich: Dudenverl., 1992. – 864 s.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРОВАНОГО МАТЕРІАЛУ

15. "Euro Hawk"-Untersuchungsausschuss: Opposition kritisiert ausbleibende Aktenlieferung [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/euro-hawk-untersuchungsausschuss-kritik-an-fehlender-aktenlieferung-a-910104.html>

16. Brüssel und der NSA-Skandal: Das Schweigen der Europäer [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.spiegel.de/politik/ausland/nsa-skandal-das-schweigen-der-eu-spitzen-a-911398.html>

17. Mhmm, Brokkoli: Barack Obama macht Propaganda für Gemüse [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.spiegel.de/panorama/leute/barack-obama-nennt-vor-kindern-broccoli-als-leibspeise-a-910357.html>

18. Irak: Militante Sunniten befreien hochrangige Qaida-Mitglieder [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.spiegel.de/politik/ausland/irak-militante-sunniten-befreien-hochrangige-qaida-mitglieder-a-912445.html>

19. Brüssel und der NSA-Skandal: Das Schweigen der Europäer [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.spiegel.de/politik/ausland/nsa-skandal-das-schweigen-der-eu-spitzen-a-911398.html>

20. Ökonomische Supermacht: Chinas Aufstieg macht Deutschen Angst [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.spiegel.de/politik/ausland/pew-studie-deutsche-sehen-aufstieg-chinas-skeptisch-a-911322.html>

21. Besuch in Athen: Schäuble stemmt sich gegen Schuldenschnitt [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/griechenland-schaeuble-will-von-schuldenschnitt-nichts-wissen-a-911734.html>

22. Kampf um den Gezi-Park: Erdogan rächt sich an aufsässiger Architektenkammer [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.spiegel.de/politik/ausland/akp-bestraft-architektenkammer-fuer-kritik-an-plaenen-fuer-gezi-park-a-910350.html>

23. Extreme Zeit: Jeder zehnte Pubertierende ist psychisch krank [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.spiegel.de/gesundheit/psychologie/pubertaet-20-prozent-der-jugendlichen-sind-psychisch-auffaellig-a-908930.html>

24. Wirtschaftskrise: Sparzwang verleidet den Griechen das Rauchen [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.spiegel.de/gesundheit/diagnose/wirtschaftskrise-sparzwang-macht-griechen-zu-nichtrauchern-a-908929.html>

25. Frankiervorschriften der Post: Willkommen in der Markenwelt! [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.spiegel.de/wirtschaft/service/portosystem-der-deutschen-post-kundenfreundlicher-geht-es-kaum-a-905837.html>

26. Fukushima Radioaktiv kontaminiertes Wasser ist ins Meer gelangt [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.spiegel.de/wissenschaft/natur/fukushima-auch-meerwasser-radioaktiv-belastet-a-912436.htm>

27. Lagerhaft für Blogger Nawalny: Putin lässt seinen schärfsten Kritiker kaltstellen [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.spiegel.de/politik/ausland/lagerhaft-fuer-nawalny-putin-stellt-seinen-schaerfsten-kritiker-kalt-a-911771.html>